

Datum van inontvangstneming : 25/04/2013

Zaak C-142/13

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

20 maart 2013

Verwijzende rechter:

Audiencia Provincial de Barcelona (Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 december 2012

Verzoekende partij /geïntimeerde:

Bright Service, S.A.

Verwerende partij /appellante:

Repsol Comercial de productos petrolíferos, S.A.

AUDIENCIA PROVINCIAL DE BARCELONA (provinciale rechtbank te Barcelona)

AFDELING 15

(omissis)

BESLISSING

Barcelona, 19 december 2012

Rechter: Audiencia Provincial de Barcelona. Afdeling 15

(omissis)

Hoger beroep: nr. 154/2010 tegen de uitspraak van de Juzgado Mercantil 2 de Barcelona (handelsrechtbank nr.2 te Barcelona) van 27 oktober 2009 [proceduregegevens] (omissis)

Geïntimeerde: BRIGHT SERVICE, S.A. (omissis)

Appellante: REPSOL COMERCIAL DE PRODUCTOS PETROLÍFEROS, S.A.
(omissis) [Or.1]

VOORGESCHIEDENIS

- 1 [De onderhavige zaak] [proceduregegevens] (omissis) betreft het door Repsol Comercial de Productos Petrolíferos, S.A. (hierna: „Repsol”) ingestelde hoger beroep tegen de uitspraak van de Juzgado Mercantil 2 de Barcelona van 27 oktober 2009 in de procedure [proceduregegevens] (omissis) die Bright Service, S.A. (hierna: „Bright Service”) tegen Repsol heeft ingeleid.
- 2 In de uitspraak van de eerste rechter is de vordering van Bright Service tegen Repsol toegewezen en is het volgende beslist:
 - „1º) De contractuele relatie die voortvloeit uit de akte van overdracht van het opstalrecht en uit de huur- en exclusieve-afnameovereenkomst, beide van 22 september 1987, is in strijd met artikel 81 van het Verdrag van Amsterdam (EG-Verdrag).
 - 2º) De genoemde contractuele relatie is nietig.
 - 3º) De verwerende partij wordt veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding, waarvan de hoogte ter uitvoering van de uitspraak wordt bepaald aan de hand van de criteria in de negentiende overweging van deze beslissing.
 - 4º) Er hoeft geen specifieke uitspraak te worden gedaan omtrent de kosten.”
- 3 Repsol is tegen die uitspraak in hoger beroep gegaan. [proceduregegevens] (omissis).

RECHTSGRONDEN

Vaststaande feiten

3. Vanaf haar oprichting, op 30 oktober 1980, had Bright Service een vergunning, waarvan de looptijd op 1 september 1985 verstreek, voor het exploiteren van een tankstation op [een] (omissis) stuk land (omissis) en van de tankstationwinkel.
- 4 Op 22 september 1987 ondertekenden Campsa, de onderneming die het monopolie op aardolieproducten beheerde, en Bright Service een authentieke akte met betrekking tot een „recht van opstal en de overdracht van dat recht”. Daarbij vestigde Bright Service ten behoeve van Campsa een recht van opstal op het stuk land waarop het tankstation zich bevond, en dit met een looptijd van 40 jaar (tot september 2025). De daarvoor betaalde prijs bedroeg 3 miljoen pesetas (180 030 EUR). Daarnaast betaalde Campsa nog 1 633 581 pesetas (9 818 EUR) voor het

recht van opstal op de installaties en andere bestaande voorzieningen op het stuk land. [Or. 2]

- 5 Op 22 september 1987 ondertekenden beide partijen ook een „huur- en exclusieve-afname”-overeenkomst, waarbij Campsa het tankstation met alle bijbehorende onderdelen aan geïntimeerde verhuurde, zodat Bright Service meteen kon overgaan tot exploitatie daarvan. De looptijd van de overeenkomst was 25 jaar en kon telkens worden verlengd met vijf jaar. De verlenging vond automatisch plaats, tenzij sprake was van een van de in de overeenkomst zelf opgenomen gronden om niet tot verlenging over te gaan. Geïntimeerde nam als huurster de verplichting op zich om haar aardolieproducten uitsluitend te kopen bij de verhuurende onderneming of bij degene die door deze onderneming vrij is aangewezen.
- 6 Op 25 november 1991 stelde Campsa Bright Service op de hoogte van haar splitsing en van de toewijzing van de tankstations aan de onderneming Petronor Estaciones de Servicios, S.A., die werd vervangen door appellante, Repsol.

Voorwerp van het geschil

- 7 In het beroep dat Bright Service tegen Repsol heeft ingesteld en waarop het onderhavige geschil betrekking heeft, is betoogd dat de overeenkomsten tussen de partijen in strijd zijn met het verbod van artikel 81, lid 1, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap (EG-Verdrag, thans artikel 101, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, VWEU) en dat zij niet onder een individuele ontheffing of groepsvrijstelling vallen.
- 8 In het bijzonder betrof het beroep twee mededingingsbeperkende gedragingen van Repsol die volgens Bright Service tot gevolg hadden dat de overeenkomst in haar geheel nietig was en dat Repsol schadevergoeding verschuldigd was. Het ging om volgende gedragingen:
 - a) hoewel Bright Service een onafhankelijke dealer was, bepaalde Repsol vanaf het begin van de contractuele relatie rechtstreeks de verkoopprijzen van de producten, hetgeen krachtens artikel 81, lid 1, EG verboden is, en
 - b) de looptijd van de overeenkomst, 40 jaar, was eveneens in strijd met het verbod van artikel 81, lid 1, EG.
- 9 De Juzgado Mercantil 2 de Barcelona wees haar uitspraak op 27 oktober 2009. Met betrekking tot de eerste gewraakte gedraging (a), het bepalen door Repsol van de verkoopprijzen van de producten, was de rechter van oordeel dat deze gedraging was aangetoond en dat sprake was van een door artikel 81, lid 1, EG verboden mededingingsbeperkende gedraging.

- 10 Wat de tweede gedraging (b) betreft, de looptijd van de verplichting tot exclusieve afname van brandstoffen, kwam de rechter tot de conclusie dat deze gedraging binnen de werkingssfeer van de vrijstellingen in verordening nr. 1984/83 viel, maar dat na de inwerkingtreding van verordening nr. 2790/1999 en het verstrijken van de omzettingstermijn daarvan (uiterlijk 31 december 2001) geen vrijstellingen ingevolge verordeningen meer golden. Bijgevolg oordeelde hij dat die gedraging onrechtmatig, want in strijd met artikel 81, lid 1, EG, was geworden. **[Or.3]**
- 11 Om beide redenen (a) en (b) verklaarde de Juzgado Mercantil de twee overeenkomsten van 22 september 1987 nietig. De rechter oordeelde dat Repsol schuldig was aan (a) het bepalen van de verkoopprijzen en wees het verzoek om schadevergoeding van Bright Service dus toe. Er was volgens hem geen sprake van een inbreuk wat betreft (b) de looptijd van de exclusiviteitsregeling, aangezien het ging om een geval waarin de gedraging achteraf onrechtmatig was geworden.
- 12 In haar hoger beroep tegen die uitspraak heeft Repsol onder meer betoogd dat de uitspraak in strijd was met artikel 81, lid 1, EG, verordening (EEG) nr. 1984/83 en verordening (EEG) nr. 2790/99 omdat was geoordeeld dat de door Bright Service gewraakte gedragingen niet onder de groepsvrijstellingen in die verordeningen vielen.
- 13 Met de voornaamste middelen die in hoger beroep worden aangevoerd, betwist Repsol: a) de inbreuk die voortvloeit uit het bepalen van de verkoopprijzen, en b) de inbreuk die voortvloeit uit de looptijd van het exclusiviteits- of niet-concurrentiebeding. De prejudiciële vraag heeft betrekking op het tweede middel.

Gemeenschapsregeling

Verordening (EEG) nr. 1984/83 van de Commissie van 22 juni 1983 betreffende de toepassing van artikel [85] van het Verdrag op groepen exclusieve-afnameovereenkomsten, gewijzigd bij verordening (EG) nr. 1582/97 van de Commissie van 30 juli 1997

- 14 Verordening nr. 1984/83 sloot de toepassing van artikel 85, lid 1, EG-Verdrag [later artikel 81, lid 1, EG] (thans artikel 101, lid 1, VWEU) uit voor bepaalde groepen exclusieve-afnameovereenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen waarvoor de in artikel 85, lid 3, van het Verdrag gestelde voorwaarden in de regel vervuld konden worden geacht, op grond dat zij in het algemeen een verbetering van de verdeling van de producten tot gevolg hadden (arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 11 september 2008, CEPSA, C-279/06, Jurispr. blz. I-6681).
- 15 De artikelen 10 tot en met 13 van de verordening bevatten bijzondere bepalingen voor overeenkomsten met exploitanten van tankstations.

- 16 Artikel 10 van verordening nr. 1984/83 luidde als volgt: „Artikel 85, lid 1, van het Verdrag wordt overeenkomstig artikel 85, lid 3, van het Verdrag onder de in de artikelen 11 tot en met 13 van deze verordening genoemde voorwaarden buiten toepassing verklaard voor overeenkomsten waarbij slechts twee ondernemingen partij zijn en waarbij de ene contractpartij, de wederverkoper, zich als tegenprestatie voor de toekenning van bijzondere economische of financiële voordelen jegens de andere contractpartij, de leverancier, verbindt, bepaalde, uit aardolie verkregen brandstoffen voor motorvoertuigen of bepaalde brandstoffen voor motorvoertuigen en bepaalde andere brandstoffen, die in de overeenkomst zijn genoemd, met het oog op de wederverkoop in een door de overeenkomst aangeduid tankstation slechts bij de leverancier, bij een met hem verbonden onderneming of bij een andere onderneming te betrekken, waaraan hij de verdeling van zijn producten heeft toevertrouwd.” [Or. 4]
- 17 Artikel 12, lid 1, van die verordening somde de bedingen en de contractuele verplichtingen op die in de weg stonden aan toepassing van haar artikel 10, waaronder het feit dat de overeenkomst voor onbepaalde tijd of voor een periode van meer dan tien jaar werd gesloten [artikel 12, lid 1, sub c].
- 18 Evenwel was in artikel 12, lid 2, van de verordening het volgende bepaald: „Wanneer de overeenkomst betrekking heeft op een tankstation dat de leverancier aan de wederverkoper heeft overgedragen op grond van een huur- of pachtovereenkomst of in het kader van een andere juridische of feitelijke gebruiksrelatie, mogen de wederverkoper, niettegenstaande lid 1, sub c, de in deze titel aangegeven exclusieve-afnameverplichtingen en concurrentieverboden worden opgelegd voor de gehele periode gedurende welke hij het tankstation feitelijk exploiteert.”
- 19 Verordening nr. 1984/83 is op 31 december 1999 verstreken. Op 1 januari 2000 is verordening (EG) nr. 2790/1999 van de Commissie van 22 december 1999 in werking getreden.
- Verordening (EG) nr. 2790/1999 van de Commissie van 22 december 1999 betreffende de toepassing van artikel 81, lid 3, van het Verdrag op groepen verticale overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen
- 20 Artikel 3, lid 1, van verordening nr. 2790/1999 bepaalt: „Onverminderd het bepaalde in lid 2 van dit artikel, is de in artikel 2 voorziene vrijstelling van toepassing op voorwaarde dat het marktaandeel van de leverancier op de relevante markt waar hij de contractgoederen of -diensten verkoopt niet meer dan 30 % bedraagt.”
- 21 Volgens artikel 5, sub a, van die verordening is de in artikel 2 voorziene vrijstelling niet van toepassing op een direct of indirect niet-concurrentiebeding, wanneer dit van onbepaalde duur is of de duur ervan vijf jaar overschrijdt. Wanneer een niet-concurrentiebeding langer dan vijf jaar stilzwijgend verlengbaar is, wordt de verplichting verondersteld te zijn overeengekomen voor onbepaalde

duur. „[E]chter, de beperking van de duur tot vijf jaar is niet van toepassing wanneer de contractgoederen of -diensten door de afnemer worden verkocht in lokaliteiten en op terreinen die eigendom van de leverancier zijn of door de leverancier worden gehuurd van een derde, niet met de afnemer verbonden partij, en mits de looptijd van het niet-concurrentiebeding niet langer is dan de periode gedurende welke de afnemer de lokaliteiten en terreinen in gebruik heeft”, aldus het artikel.

- 22 Artikel 12, lid 1, van verordening nr. 2790/1999 luidt: „De in de verordeningen (EEG) nr. 1983/83, (EEG) nr. 1984/83 en verordening (EEG) nr. 4087/88 van de Commissie voorziene vrijstellingen blijven tot en met 31 mei 2000 van kracht.” Lid 2 luidt: „Het verbod van artikel 81, lid 1, van het Verdrag is gedurende de periode van 1 juni 2000 tot en met 31 december 2001 niet van toepassing op overeenkomsten die op 31 mei 2000 reeds van kracht waren en die niet voldoen aan de voorwaarden voor vrijstelling die in deze verordening zijn vastgesteld, maar die aan de in de verordeningen (EEG) nr. 1983/83, (EEG) nr. 1984/83 en (EEG) nr. 4087/88 vastgestelde voorwaarden voor vrijstelling voldoen.” **[Or. 5]**

Reden voor de twijfel van de rechter over de uitlegging van artikel 12, lid 2, van verordening nr. 2790/1999

- 23 In het door haar ingestelde hoger beroep stelt Repsol met betrekking tot de looptijd van het niet-concurrentiebeding onder meer dat de uitspraak van de Juzgado in strijd is met verordening nr. 2790/1999 voor zover daarbij is geoordeeld dat de overeenkomsten vanaf 31 december 2001 nietig zijn geworden. Repsol betoogt met name dat het niet-concurrentiebeding tot 31 december 2001 onder verordening nr. 1984/1983 viel (zoals in de bestreden uitspraak is geoordeeld) en dat het daarna voor nog eens vijf jaar onder verordening nr. 2790/1999 viel, dus tot en met 31 december 2006. Daarbij wordt verwezen naar de jurisprudentie van de Eerste kamer van het Tribunal Supremo (Spaanse hoogerechtshof).
- 24 Vast staat dus dat de overeenkomsten onder verordening nr. 1984/1983 [vielen] (omissis) toen die regeling gold. De vraag is of ten aanzien van het genoemde niet-concurrentiebeding (omissis) vrijstellingen ingevolge verordeningen golden tot en met 31 december 2001, zoals de Juzgado heeft geoordeeld, dan wel tot en met 31 december 2006, zoals Repsol aanvoert.
- 25 Artikel 12, lid 2, van verordening nr. 2790/1999 bevat een tijdelijke regeling voor overeenkomsten die:
- 1) op 31 mei 2000 reeds van kracht waren;
 - 2) voldoen aan de in de verordeningen nr. 1983/83, nr. 1984/83 en nr. 4087/88 vastgestelde voorwaarden voor vrijstelling;

- 3) niet voldoen aan de voorwaarden voor vrijstelling die in verordening nr. 2790/1999 zijn vastgesteld.
- 26 De betrokken overeenkomst heeft die drie kenmerken:
- 1) het staat vast dat zij op 31 mei 2000 van kracht [was] (omissis);
 - 2) het staat vast dat zij voldoet aan de voorwaarden van verordening nr. 1984/1983;
 - 3) zij voldoet niet aan de voorwaarden van verordening nr. 2790/1999 omdat:
 - I) zij niet voldoet aan de in artikel 3, lid 1, van die verordening genoemde voorwaarde dat het marktaandeel van de leverancier op de relevante markt niet meer dan 30 % bedraagt (vaststaat dat het marktaandeel van Repsol meer dan 40 % bedraagt), en
 - II) zij niet voldoet aan de in artikel 5, sub a, van die verordening genoemde voorwaarde, aangezien sprake is van een niet-concurrentiebeding met een looptijd van meer dan vijf jaar en geen gebruik kan worden gemaakt van de in deze bepaling opgenomen uitzondering voor gevallen waarin de contractgoederen of -diensten door de afnemer worden verkocht in lokaliteiten en op terreinen die eigendom van de leverancier zijn of door de leverancier worden gehuurd van een derde, niet met de afnemer verbonden partij. In zijn arrest van 2 april 2009, Pedro IV Servicios (C-260/07, Jurispr. blz. I-2437), heeft het Hof artikel 5, sub a, aldus uitgelegd dat het „de voorwaarde stelt dat de leverancier eigenaar is zowel van het tankstation dat hij aan de wederverkoper verhuurt als van de grond waarop dit is gebouwd of, indien hij niet de eigenaar is, dat hij deze goederen **[Or. 6]** huurt van derden die niet met de wederverkoper verbonden zijn”. Dat is in casu niet het geval, daar Bright Service eigenaar is van de grond.
- 27 Artikel 12, lid 2, van verordening nr. 2790/1999 is dus in principe van toepassing op de overeenkomst (omissis). Overeenkomstig deze bepaling wordt het tijdvak waarin de vrijstellingen van verordening nr. 1984/1983 van toepassing zijn (tot en met 31 mei 2000 volgens artikel 12, lid 1), uitgebreid met de periode [van] (omissis) 1 juni 2000 [tot en met] (omissis) 31 december 2001.
- 28 Repsol telt daar echter nog eens vijf jaar bij op (tot en met 31 december 2006), welke vijf jaar zouden overeenkomen met de looptijd van de op grond van de verordening van 1999 toegestane niet-concurrentiebedingen.
- 29 In dit verband heeft het Hof in het arrest Pedro IV als volgt geoordeeld: „Het staat immers weliswaar vast dat bedoelde verordening [nr. 1984/83] op 31 december 1999 is verstreken, maar de daarin bepaalde vrijstelling blijft krachtens

verordening nr. 2790/1999 van toepassing tot en met 31 mei 2000. Deze laatste verordening heeft bovendien een overgangsperiode ingevoerd die op 31 december 2001 is verstreken, gedurende welke het verbod van artikel 81, lid 1, EG niet van toepassing was op overeenkomsten die op 31 mei 2000 van kracht waren en [...] voldeden aan de voorwaarden voor vrijstelling die niet in deze laatste verordening, maar in verordening nr. 1984/83 waren vastgesteld.” (punt 38)

- 30 Verderop in het aangehaalde arrest verklaart het Hof dat „[i]ndien bedoelde rechter tot de conclusie zou komen dat de tussen partijen in het hoofdgeding gesloten overeenkomsten voldeden aan de voorwaarden voor vrijstelling die in verordening nr. 1984/83 waren gesteld, maar niet aan die welke in verordening nr. 2790/1999 zijn bepaald, [...] zij [zullen] moeten worden geacht krachtens de overgangsregeling van artikel 12 van verordening nr. 2790/1999 uitgesloten te zijn van de werkingssfeer van artikel 81, lid 1, EG tot en met 31 december 2001” (punt 67). Volgens het arrest zou er vanaf die datum (31 december 2001) [geen sprake meer zijn van] (omissis) vrijstelling, zodat zou moeten worden nagegaan of de overeenkomst onder het verbod van artikel 81, lid 1, EG valt (punt 68).
- 31 Het Hof heeft ook in deze zin geoordeeld (omissis) in het arrest van 11 september 2008, CEPSA (C-279/06, Jurispr. blz. I-6681). Punt 59 luidt: „Dienaangaande is het van belang te weten of de exclusiviteitsovereenkomst vanaf 1 juni 2000, de datum waarop verordening nr. 2790/199[9] in werking is getreden, aan de toepassingsvoorwaarden van deze verordening voldeed. Indien deze vraag ontkennend zou moeten worden beantwoord, zou slechts een overgangsperiode tot 31 december 2001 voor deze overeenkomst gelden indien zij voldeed aan de vrijstellingsvoorwaarden van verordening nr. 1984/83.”
- 32 Hoewel in de aangehaalde arresten van het Hof aan artikel 12, lid 2, van verordening nr. 2790/1999 de genoemde uitlegging wordt gegeven, beroept Repsol zich op verschillende arresten van de Eerste kamer van het Tribunal Supremo in zaken over hetzelfde onderwerp. In die arresten is 31 december 2006 aangemerkt als de datum waarop de geldigheidsduur van de juridische relatie eindigt. Die datum wordt bepaald door bij 31 december 2001 de **[Or. 7]** algemene maximale duur van vijf jaar op te tellen die artikel 5, sub a, van verordening nr. 2790/1999 toestaat. (omissis)
- 33 Sommige van de arresten van het Tribunal Supremo hebben geen direct effect op de onderhavige zaak omdat zij zijn gewezen in gevallen waarin het marktaandeel van de leverancier, anders dan dat van Repsol, niet meer dan 30 % bedroeg. (omissis)
- 34 (omissis)
- 35 Het arrest van het Tribunal Supremo van 2 november 2011, in een zaak betreffende Repsol, heeft geen betrekking op de in artikel 3 van de verordening van 1999 neergelegde voorwaarde voor vrijstelling (namelijk dat het marktaandeel van de leverancier niet meer dan 30 % bedraagt). Het staat niet vast dat dit ter

sprake is gekomen en is besproken. Dat arrest ziet op het bepaalde in artikel 5, sub a, van deze verordening over de omstandigheid dat de voor het niet-concurrentiebeding geldende beperking van de duur tot vijf jaar niet van toepassing is indien de leverancier eigenaar is van de lokaliteiten en terreinen. Het Tribunal Supremo heeft in dit verband geoordeeld (rechtsoverweging 10): „weliswaar staat vast dat de verordening van 1999 voorschrijft dat de leverancier eigenaar is van de terreinen, maar dit heeft niet tot gevolg dat de relatie, anders dan in het middel wordt aangevoerd, op 1 januari 2002 automatisch nietig is geworden overeenkomstig artikel 12, lid 2, van die verordening, maar wel dat de relatie, aangezien sprake is van later optredende onrechtmatigheid of onwerkzaamheid waaraan de leverancier geen schuld heeft, moest worden geacht geldig te zijn gedurende de maximale looptijd van vijf jaar waarin artikel 5 van die verordening voorziet, dus tot en met 31 december 2006, zoals deze kamer in soortgelijke zaken heeft vastgesteld”. (omissis)

- 36 In een op 3 april 2012 gewezen uitspraak in een zaak betreffende Repsol heeft het Tribunal Supremo, onder verwijzing naar met name zijn arresten over de maximale duur van het exclusiviteitsbeding met een looptijd tot na 1 januari 2002, het cassatieberoep verworpen dat was ingesteld tegen de beslissing waarbij geen nietigheid vanaf 1 januari 2002 werd vastgesteld. **[Or. 8]**
- 37 Gelet op het voorgaande is de Audiencia Provincial van oordeel dat het voor de beslissing op dit hoger beroep en met name op het door Repsol aangevoerde middel waarmee de bestreden uitspraak wordt aangevochten voor zover daarin is geoordeeld dat de looptijd van het exclusiviteits- of niet-concurrentiebeding niet binnen de werkingssfeer van de vrijstellingen van de verordeningen nr. 1984/1983 en nr. 2790/1999 viel, noodzakelijk is de onderhavige prejudiciële vraag over de uitlegging van artikel 12, lid 2, van verordening nr. 2790/1999, gelezen in samenhang met de artikelen 3, lid 1, en 5, sub a, van die verordening te stellen, aangezien de uitlegging en juiste toepassing van deze gemeenschapsbepalingen bepalend is voor de uitkomst van het geschil. Derhalve wordt krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie een verzoek om een prejudiciële beslissing ingediend bij het Hof van Justitie van de Europese Unie.

DICTUM

BESLIST WORDT dat het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Moet bij de beoordeling van een verticale overeenkomst – met een niet-concurrentiebeding – die op 31 mei 2000 reeds van kracht [was] (omissis), aan de in verordening nr. 1984/1983 vastgestelde voorwaarden voldoet en niet aan de voorwaarden voor vrijstelling van verordening nr. 2790/1999 voldoet omdat de leverancier die partij is bij de overeenkomst, een marktaandeel van meer dan 30 % heeft (artikel 3, lid 1, van verordening nr. 2790/1999) en omdat de duur van het

niet-concurrentiebeding vijf jaar overschrijdt en de contractgoederen door de afnemer worden verkocht in lokaliteiten en op terreinen die geen eigendom van de leverancier zijn (artikel 5, sub a, van verordening nr. 2790/1999), artikel 12, lid 2, van verordening nr. 2790/1999 aldus worden uitgelegd:

a) dat vanaf 1 januari 2002 de overeenkomst, en in het bijzonder het niet-concurrentiebeding, niet onder de vrijstellingen van deze verordeningen (nr. 1984/1983 en nr. 2790/1999) valt en er per geval moet worden nagegaan of de overeenkomst en het niet-concurrentiebeding in overeenstemming zijn met artikel 81, lid 1, EG, dan wel

b) dat op die overeenkomst de maximale duur van vijf jaar moet worden toegepast die in artikel 5, sub a, van verordening nr. 2790/1999 is vastgelegd voor de looptijd van het niet-concurrentiebeding, zodat voor de overeenkomst, en in het bijzonder het niet-concurrentiebeding, vanaf 1 januari 2002 een nieuwe termijn van vijf jaar geldt die eindigt op 31 december 2006, dan wel

c) dat voor de overeenkomst die een niet-concurrentiebeding bevat, vanaf 1 januari 2002 een nieuwe termijn van vijf jaar geldt, die eindigt op 31 december 2006, wanneer de resterende geldigheidsduur van het niet-concurrentiebeding op 1 januari 2002 niet meer dan vijf jaar bedraagt, maar dat die overeenkomst niet onder de vrijstellingen valt en er per geval moet worden nagegaan of zij in overeenstemming is met artikel 81, lid 1, EG wanneer de resterende geldigheidsduur van het niet-concurrentiebeding op 1 januari 2002 meer dan vijf jaar bedraagt?

[procedurele handelingen] (omissis)